

Juliaus Kalinsko/„15 minučių“ nuotr. / Pasas

[Didinti straipsnio tekstą](#) [Mažinti straipsnio tekstą](#)

Europos Žmogaus Teisių Fondas (EFHR) dar sykį nustatė prieštaraujančius tarpusavyje Lietuvos teisės aktus dėl originalios vardų ir pavardžių rašybos oficialiuose dokumentuose Lietuvoje. Iki šiol su šia problema susiduria dešimtys, jei ne šimtai tūkstančių žmonių Lietuvoje.

Pasak Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, kuriai visiškai pritaria EFHR, „svetimų kalbų asmenvardžiai nepriklauso lietuvių kalbos sistemai ir negali būti sulietuvinti“. Kai kurios valstybės institucijos ir politikai su įsitikinimu teigia, jog lietuviškuose dokumentuose privalo būti naudojamos tik lietuviškos raidės. Šitaip irodinėja, jog pavardės yra lietuvių kalbos dalimi, todėl tokių raidžių kaip w, q, x naudojimas sudaro grėsmę ne tik lietuvių kalbai, tačiau net visai valstybei.

Tačiau faktai byloja ką kitą. Po to, kai Fondas kreipėsi su prašymu į Gyventojų registro tarnybą prie VRM, EFHR gavo raštą su statistiniais duomenimis apie įregistruotus Lietuvoje nelietuviškus vardus ir pavardes (raštą galima pamatyti www.efhr.eu svetainėje)

Pasirodo, kad beveik 8800 atvejais Lietuvoje buvo įmanoma įregistruoti tokius vardus kaip Katarzyna, Ewa, Tadeusz, Matthew, Joanna ir Odetta bei tokias pavardes kaip Leszczynska, Szczerba, Szulc, Brown ir tt. Tuo pačiu darytina išvada, kad nelietuviškų rašmenų naudojimas, o taip pat raidžių kombinacijos: „rz“, „czy“ ir „sz“ bei dviejų raidžių junginiai pvz. „nn“ ir „tt“ jau nekelia grėsmės Lietuvos valstybingumui.

Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) keliuose savo sprendimuose jau ne kartą pabrėždavo, kad vardų ir pavardžių rašybos teisinis reguliavimas – tai kiekvienos valstybės

narės kompetencija ir kuri glaudžiai susijusi su kultūra ir kalbos istorija bei tapatumo jausmu, vis dėlto valstybė turėtų paisyti EŽTT praktikos, o kiekvienas teisinis reglamentavimas privalo būti objektyviai pagrįstas ir taikomas visiems piliečiams vienodai.

2007 m. EŽTT sprendimas Johansson prieš Suomiją (paraiškos Nr. 10163/02) nusprendė, kad vaiko vardo pasirinkimas tai individualus tėvų pasirinkimas. Teismas pripažino, kad teisiniai ribojimai susiję su vardo pakeitimu, gali būti pateisinami visuomenės gerove, pvz. siekiant užtikrinti tikslų gyventojų surašymą arba tam, kad būtų galima tinkamai nustatyti asmens tapatybę. Tačiau vardai neabejotinai atlieka esminį vaidmenį nustatant asmens tapatybę. EŽTT atkreipė ypatingą dėmesį į tai, kad jeigu gyventojų registre jau įregistruoti tokie vardai ir nenustatyta jokie neigiamo poveikio kultūrinio ir kalbinio tapatumo išsaugojimui, tai nėra pagrindo atsisakyti įregistruoti tokį vardą.

Lietuva yra įvairių tautybių šalis ir kiekviena jos teritorijoje gyvenanti tauta naudoja vardus bei pavardes susijusius su jų gimtąja kalba. Kiekvienas turi teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą remiantis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. Be to, originalios rašybos leidimas tampa vis aktualesne tema, kadangi daugiau nei 16% kasmet sudarytų santuokų yra mišrios (sutuoktinis yra kitos šalies piliečiu). Atitinkamai išaugo už Lietuvos ribų gimusių vaikų skaičius, per pastarąjį dešimtmetį išaugo nuo 1% iki 16% 2011 metais. Iš to galima teigti, jog su šia problema susidūria vis daugiau žmonių ir tai liečia visus Lietuvos piliečius.

Atsižvelgiant į šią Fondo atskleistą praktiką, Lietuvoje bei remiantis tarptautinė teisės praktika, kviečiame visus suinteresuotuosius pasinaudoti galimybe pakeisti neteisingai įrašytus vardus bei pavardes su nelietuviškomis raidėmis, pasitelkiant raidžių kombinacijas bei dvigubas raides, kurios jau buvo įregistruotos Gyventojų registre.

Gyventojų registro tarnyboje prie VMR Lietuvoje įregistruotų vardų ir pavardžių pavyzdžiai:

Agnieszka, Anna, Annika, Barzda, Brown, Czeslav, Ewa, Gannibal, Ivannikov, Joanna, Kaczor, Kerza, Katarzyna, Leszczynska Litten, Malgorzata, Matteo, Matthew, Odetta, Powell, Szczerba, Szulc, Tadeusz, Urszula, Violetta, Viszniewski, Vitte...